

УДК 336.225.674

Очеретько Т.І.,

Євсєєнко В.О.

Донецький державний університет управління

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

У статті розглянуті основні проблемні аспекти аудиторської діяльності в Україні, а також визначені шляхи вирішення цих проблем на найближче майбутнє.

Ключові слова: аудиторська діяльність, проблеми аудиту, перспективи розвитку, національні стандарти.

Ocheretko T., Yevseenko V.

MAJOR CHALLENGES AND PROSPECTS OF AUDITING IN UKRAINE

The article describes the main problem areas of audit activity in Ukraine, as well as identify ways to address these issues in the near future.

Key words: audit activities, audit problems and prospects of development of national standards.

Очеретько Т.И., Евсєєнко В.О.

ОСНОВНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ АУДИТОРСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ

В статье рассмотрены основные проблемные аспекты аудиторской деятельности в Украине, а также определены пути решения этих проблем на ближайшее будущее.

Ключевые слова: аудиторская деятельность, проблемы аудита, перспективы развития, национальные стандарты.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Сучасні умови інтеграції в європейське співтовариство диктують Україні вимоги до активного розвитку аудиторської діяльності. Це обумовлено тим, що, за суттю, аудит в Україні не має достатньо ефективного і розвиненого образу. Аудиторська діяльність на даному етапі відчуває деякі труднощі.

Очеретько Т.І., Євсєєнко В.О.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Проблемами розвитку аудиту, а також його прогресуючих шляхів розвитку в Україні займаються такі вчені як Мусіхіна Г. М., Жирна Ж. А., Миронова Ю. та ін.

Цілі статті. Мета даної роботи в тому, щоб розглянути проблеми та можливі перспективи і напрями розвитку національного аудиту.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Напрями розвитку аудиту є досить актуальним питанням, оскільки ця діяльність є досить новою і має велике поле дій з удосконалення загальної системи здійснення аудиту в Україні.

Аудиторська діяльність є досить новою сферою, внаслідок чого має ряд недоліків у своєму функціонуванні. Зокрема, це стосується браку методологічних основ. В Україні в цілому об'єктивно відчувається недостатність вітчизняної спеціальної літератури, а тим більше докладних розробок, посібників з проведення аудиту ефективності, що являє собою певну прогалину у формуванні його методології та вимагає науково обґрунтованих теоретичних розробок у цьому напрямі та їх практичного втілення [1].

Другою досить гострою проблемою національного аудиту є відсутність чітко регламентованих і закріплених на державному рівні стандартів аудиту. Розробка стандартів аудиторської діяльності ґрунтувалася на зарубіжному досвіді, зокрема на МСА. Але такі розробки на сьогоднішній день носять лише рекомендаційний характер, що в сучасних реаліях є неефективним кроком.

Досліджуючи сучасні проблеми аудиту, слід відзначити, мабуть, одну з найважливіших, а саме проблему недовіри до аудитора і зокрема недовіри до якості надаваних їм аудиторських послуг. Така недовіра викликана в першу чергу відсутністю контролю над якістю наданих послуг на державному рівні. Ця проблема, мабуть, найбільш актуальна, оскільки на даний момент в Україні існує безліч малих і середніх підприємств, які в силу своїх невеликих доходів не можуть дозволити собі скористатися послугами великих і перевірених аудиторських фірм. Такі підприємства змушені звертатися до приватних аудиторів, ризикуючи отримати неякісні аудиторські послуги, що може спричинити за собою помилки у функціонуванні таких підприємств.

Говорячи про аудиторські фірми, слід звернути увагу на спектр надаваних ними послуг. Досліджуючи звіти таких фірм можна

помітити, що деякі фірми в основному займаються наданням консалтингових або інших послуг. Таке становище на ринку аудиторських послуг суперечить світовим тенденціям розвитку цієї галузі. На міжнародному ринку все частіше пропонують виділити надання різного роду послуг в окрему галузь [3].

Також потрібно відзначити, що на даний момент існує ряд причин, які стримують процес ефективного розвитку аудиту в Україні. Серед них можна виділити наступні:

- незначний період функціонування ринкових механізмів регулювання та відповідних механізмів державного фінансового контролю в Україні;

- наявність великої кількості фінансових порушень, нецільового та неефективного використання державних ресурсів;

- обмеження на законодавчому рівні ефективності результатів аудиту та ін [2].

У силу усіх названих недоліків функціонування системи національного аудиту актуально намітити напрямки та перспективи розвитку цієї галузі. Рішення будь-яких проблем має починатися з державного рівня. Питаннями аудиту на такому рівні займається Аудиторська палата України. Саме їй першочергово мають бути розроблені чіткі вимоги до проведення та якості аудиторських послуг.

Державне регулювання питань аудиту має велике значення. Адаптуючись до сучасних реалій національної системи аудиту слід, зазначити що для більш відповідального функціонування аудиторів (а також аудиторських фірм) доцільно створити комітет з контролю за роботою таких фірм. Він буде покликаний контролювати якість наданих аудиторами послуг, а також відповідність їх законодавству.

Говорячи про перспективи розвитку якості наданих аудиторських послуг доцільно запропонувати введення державою єдиних цін на такі послуги. Таке рішення буде достатньо ефективним, оскільки фірми опиняться в однаковому становищі, що змусить їх покращувати якість послуг, від яких відповідно буде залежати попит і дохід фірми. Але потрібно відзначити і недоліки такого рішення, зокрема це стосується витрат на утримання і адміністрування самої фірми. Доцільно запровадити певний інтервал цін, який буде залежати від розміру фірми та кількості витрат на її адміністрування.

Розглядаючи питання якості аудиторських послуг потрібно також звернути увагу на складання аудитором аудиторського висновку. В основному цей досить важливий і вагомий документ має довільну форму. У ньому відображається інформація, яка, на думку

аудитора, є важливою. Відносно цього цікавим рішенням було б створення чіткої структури аудиторського звіту. Таке рішення змусило б аудитора розширити обсяг досліджуваних об'єктів і відобразити стан підприємства з різних сторін, що немало важливо для його потенційних користувачів. Більше того чітка структура дала б більший обсяг інформації насамперед для керівника, що надалі може вплинути на прийняття управлінських рішень.

Також слід зазначити, що ефективним рішенням було б розробка національних стандартів аудиту, в яких були б чітко визначені методологічні основи проведення аудиту, відповідальність аудитора та вимоги до самого аудитора. Важливо відзначити, що такі стандарти повинні мати законодавчий характер, що у разі порушення прописаних положень накладає відповідальність на аудитора.

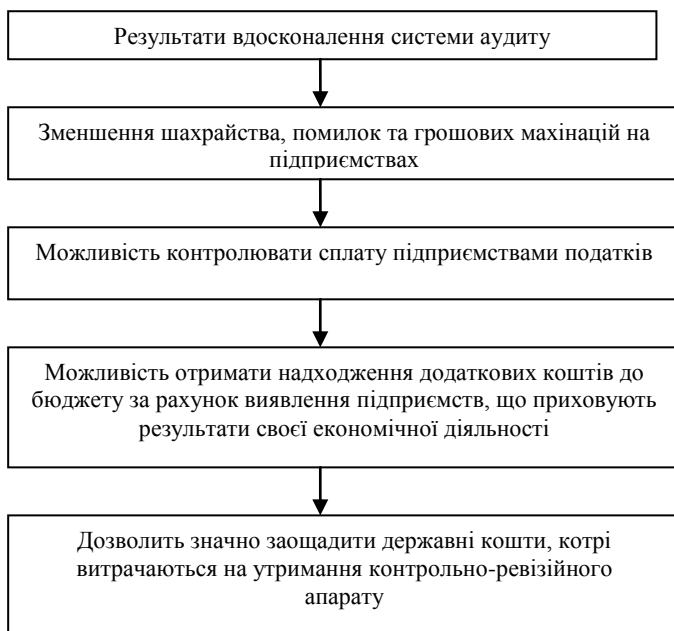

Рис. 1. Результати вдосконалення системи аудиту

Розробка стандартів є важливим кроком у розвитку національного аудиту. Це, перш за все, обумовлено тим, що розробка буде здійснюватися виходячи з сучасного стану аудиту, проблем економіки, а також законодавства України. Важливість складання таких стандартів також полягає і в тому, що після їх прийняття можна

буде формувати спеціальну літературу з проведення аудиту, яка вже буде заснована на законодавстві.

У сучасних умовах велике значення має сам аудитор, або аудиторська фірма. Все частіше спливають проблеми якості знань аудитора, довіри та відповідальності за проведені дії. На даний момент аудитором в Україні може бути особа, яка має вищу економічну або юридичну освіту. Прогресуючим кроком було б створення окремої спеціальності «Аудит», яка б розкривала всі тонкощі такої діяльності та формувала б у слухачів більш відповідальний і свідомий підхід до роботи. Впровадження такого напрямку значно підвищить багаж знань аудиторів і викличе більше довіри з боку користувачів таких послуг. Але також слід зазначити, що на даний момент здійснення такого кроку неможливо, так як гостро відчувається брак спеціалізованої літератури та наукових розробок.

Застосування ряду удосконалень у сфері аудиту матиме значні результати, які представлені на рис. 1.

Слід зазначити, що удосконалення системи аудиту матиме позитивний вплив не тільки на розвиток аудиторської діяльності, але і на державу в цілому, за допомогою збільшення надходжень до бюджету та скорочення коштів на адміністрування контрольно-ревізійного апарату.

Висновки. Отже, слід сказати що на сучасному етапі аудит стає окремою складовою інфраструктури економіки України, яка потребує відповідного регулювання. Для ефективнішого регулювання аудиту в Україні слід забезпечити оптимальну комбінацію державного, професійного та економічного механізмів регулювання із поступовим послабленням першого. Необхідно розробити кожній аудиторській фірмі внутрішні програми їх діяльності, які становитимуть опис комплексного підходу до організації технології та методики здійснення аудиту [4].

У сучасних умовах інтеграції в європейське співтовариство розвиток аудиту є важливим і пріоритетним напрямком. Аудиторська діяльність є досить новою і тому має велике поле для становлення індивідуальної національної системи аудиту, яка не повинна поступатися світовим стандартам.

1. Мусіхіна Г. М. Проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=25952>.
2. Жирна Ж. А. Зарубіжний досвід проведення аудиту ефективності. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/6417/1/foreign%20experience.pdf>.

3. Миронова Ю. Проблеми розвитку аудиту в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://conf-cv.at.ua/forum/19-82-1>.
4. Гуцаленко Л. В. Аудит в Україні: розвиток, проблеми та шляхи їх вирішення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/inek/2011_1/97.pdf